

PEFC
PEFC/05-01-01

PEFC SWE 002:5

Skogsbruksstandard

Dokument 2 av 6
i det svenska
PEFC-systemet

Gäller från 2024

Copyright

© Svenska PEFC

Standarden finns att ladda ner på svenska PEFC:s hemsida www.pefc.se. Tryckta kopior av standarden kan erhållas från svenska PEFC på begäran, mot kostnad för utskrift och porto.

Ingen del av standarden får ändras eller kopieras för kommersiella syften utan medgivande från svenska PEFC.

Det officiella språket för standarden är svenska. Om det föreligger avvikelser mellan den svenska versionen och den internationellt godkända versionen på engelska så är det den engelska texten som gäller.

Dokument: PEFC SWE 002:5 Skogsbruksstandard

Godkänt av: Svenska PEFC

Datum: 2022-12-05

Modifieringar godkända av: Svenska PEFC

Datum: 2023-10-20

Godkänt av: Internationella PEFC

Datum: 2023-12-04

Publicerad:

Datum: 2023-01-16

Träder i kraft:

Datum: 2024-01-16

Övergång senast:

Datum: 2025-01-16

Nästa översyn börjar:

Datum: 2027-12-05

Innehåll

1	Introduktion	5
2	Omfattning	5
2.1	Hjälpmedel och mer information	5
2.2	Forskning	6
3	Miljö och produktion	6
3.1	Omvandling av skogsmark.....	7
3.2	Skogsmarkens produktionsförmåga.....	7
3.3	Skogsbruksplan.....	7
3.4	Skogsskötsel.....	8
3.4.1	Val av skogsskötselsystem.....	8
3.4.2	Föryngring	8
3.4.3	Röjning och gallring.....	8
3.4.4	Naturvärdesträd/utvecklingsträd.....	9
3.4.5	Lövträd	10
3.4.6	Död ved	10
3.4.7	Skog som ska brukas med förstärkt hänsyn	11
3.4.8	Skogshälsa	11
3.4.9	Främmande trädarter.....	12
3.4.10	Dikning	12
3.4.11	Bekämpningsmetoder.....	13
3.5	Vilt	13
3.6	Skogsbränsle.....	14
3.7	Avsättningar för miljöändamål	14
3.8	Rennäring.....	15
3.9	Landskapsekologi.....	16
3.10	Metoder för att skydda mark och vatten	16
3.11	Kant- och skyddszoner.....	17
3.12	Bränning.....	17
3.13	Kulturmiljö.....	18
4	Sociala krav.....	20
4.1	Hänsyn till sociala värden, rekreation och friluftsliv	20
4.2	Landsbygdsutveckling.....	21
4.3	Skogsbruk och rennäring.....	21
4.4	Företagaransvar.....	22
4.5	Arbetsgivaransvar.....	22

4.6	Försäkringar	23
4.7	Arbetsorganisation	24
4.8	Arbetsmiljö	24
4.9	Jämställdhet och jämlikhet	25
4.10	Skoglig kompetens.....	25
4.11	Kompetensutveckling.....	26
4.12	Familjeföretag	27
Bilaga 1. PEFC-anpassad skogsbruksplan		28
Bilaga 2. Anvisningar för traktdirektiv		30

1 Introduktion

Målsättningen med Svenska PEFC:s certifieringssystem är att utveckla ett aktivt och ansvarsfullt skogsbruk med god balans mellan produktion, miljö, klimatnytta och sociala intressen. Standarden baseras på "Lissabondeklarationen" som antogs vid den tredje ministerkonferensen om skydd av Europas skogar (numera Forest Europe) i juni 1998. De kriterier, indikatorer och operativa riktlinjer som beskrivs i resolutionerna L1 och L2, har efter utvärdering tillämpats. Principer, regler och riktlinjer som stadgas i den svenska skogsvårdslagstiftningen och annan tillämplig nationell lagstiftning utgör därtill en plattform för standarden.

2 Omfattning

Det svenska PEFC-systemet (TD V) avser skogsmark, skogsbruksverksamhet och skogsentreprenad i Sverige. Standarden består av sex delar som beskriver systemet för PEFC-certifiering av skogsbruk:

- PEFC SWE 001 PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk i Sverige
- PEFC SWE 002 Skogsbruksstandard
- PEFC SWE 003 Entreprenörsstandard
- PEFC SWE 004 Direktcertifiering och gruppcertifiering
- PEFC SWE 005 Certifieringsorganisationer
- PEFC SWE 006 Notifiering av certifieringsorganisationer

Definitioner finns i Bilaga B i *PEFC SWE 001 PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk i Sverige*.

Föreliggande dokument *PEFC SWE 002 Skogsbruksstandard* består av två kapitel:

Kapitel 3 Miljö och produktion

Anger mål, principiella riktlinjer och krav för en ekonomiskt uthållig och ståndortsanpassad skogsproduktion med hänsyn till natur- och kulturmiljö samt rekreation och friluftsliv.

Kapitel 4 Sociala krav

Anger mål, principiella riktlinjer och krav för anställningsförhållanden, arbetsmiljö, arbetsorganisation, kompetens, relationer till rennäringen, allemansrätt och landsbygdsutveckling.

Centralt för PEFC är att ansvaret för att uppfylla skogsbruksstandarden åligger skogsägaren.

2.1 Hjälpmedel och mer information

Information om aktuell lagstiftning inom skogsbruket och råd om skötsel kan erhållas t.ex. via webbtjänsterna Regelrätt Skogsbruk <http://www.regelratt.se>, Regeringskansliets rättsdatabaser <https://rkrattsbaser.gov.se>, Skogskunskap <https://www.skogskunskap.se> och Skogsforsks kunskapsbank <https://www.skogforsk.se/kunskap/kunskapsbanken>. På Skogsstyrelsens hemsida <https://www.skogsstyrelsen.se> finns information om skogsvårdslagstiftningen, rapporter och allmän information som rör brukandet av skog och information om vilt- och barkborreskador. Där finns även laserdata och, för skogsägare, "Mina sidor" med information som kan användas i

planeringssammanhang. Skogsägare och entreprenörer kan också få information via skogsägarföreningarnas och skogsbolagens hemsidor och appar.

Skogssektorns målbilder för god miljöhänsyn finns på <https://www.skogsstyrelsen.se>. PEFC ser målbilderna och PEFC-standarden som två olika verktyg i ett hållbart skogsbruk. Målbilderna för god miljöhänsyn ger värdefull kunskap och vägledning vid planering och genomförande av skogliga åtgärder, men är inte utformade som reviderbara krav utan ska ses endast som vägledning och kunskapsunderlag.

2.2 Forskning

Ett skogsbruk som baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet är grundläggande för PEFC. Vetenskapliga rön förändras med ny kunskap och samverkan med forskning och utbildning uppmuntras.

Då PEFC-certifierat skogsbruk ingår i forskning kopplad till universitet, högskola eller forskningsinstitut eller som utförs i linje med modellen för adaptiv skogsskötsel/adaptivt skogsbruk kan avsteg från standarden göras.

3 Miljö och produktion

Skogsbruket ska bedrivas så att gällande lagar och branschpraxis följs. Skogsbruket ska vara hållbart och baseras på vetenskapligt beprövade, ståndortsanpassade metoder och principer. Med hållbart skogsbruk avses ett långsiktigt brukande med syfte att bevara eller förstärka fastighetens tillgångar i form av skogsproduktion, klimatnytta, naturvärden och sociala värden. Skogsbruket ska ha ett marknadsperspektiv och använda tillgänglig marknadsinformation och studier.

Skogsförvaltningen ska förebygga oönskade bränder och otillåten verksamhet som illegal avverkning och illegal markanvändning. Infrastruktur som konstruktion och underhåll av skogsbilvägar ska planeras och genomföras så att skador på skogsekosystemet minimeras. Skogsförvaltning omfattar cykeln inventering, planering, genomförande, övervakning och uppföljning och ska inbegripa lämplig utvärdering av såväl planerade som genomförda skogsbruksåtgärders sociala, miljömässiga och ekonomiska effekter. Utöver egna resultat kan data och resultat från exempelvis Riksskogstaxeringen och från Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning användas.

En av PEFC:s grundpelare för ett hållbart skogsbruk är att värna och gynna skogens miljövärden. Vid alla skogsbruksåtgärder ska flora, fauna, mark och vatten beaktas. Som komplement till anpassade skogsbruksåtgärder ska även områden avsättas helt för miljöändamål.

Skogsägare ska verka för att bibehålla eller förstärka den biologiska mångfalden i landskapet genom god miljöhänsyn vid skogliga åtgärder och naturvårdsavsättningar enligt denna standard. Naturvårdsavsättningar utöver kraven i denna standard kan ses som samhällets ansvar där skogsägaren i dialog med myndigheterna bör söka en långsiktig lösning.

I de fall icke-träbaserade produkter som inte ingår i allemansrätten återkommande skördas för kommersiellt bruk bör resursen ifråga övervakas och skördenivåerna måste vara hållbara.

3.1 Omvandling av skogsmark

PEFC-systemet verkar för bevarande av skogsmark och en långsiktig förvaltning av skogens alla värden.

- 3.1.1** Omvandling av skogsmark till annan markanvändning ska bara ske i begränsad omfattning och när detta är förenligt med gällande lagstiftning samt efter att alla nödvändiga tillstånd har erhållits/samråd utförts. Exempel på detta är när omvandling syftar till att utveckla skogsbruks- och samhällsrelaterad infrastruktur (vägar, vindkraft m.m.), forskning, förbättra förutsättningar för friluftsliv, bevara eller utveckla kulturmiljövärden eller biologisk mångfald. När skogsmark som tidigare har varit jordbruksmark omvandlas till jordbruk igen, anses detta uppfylla kriterierna ovan.

3.2 Skogsmarkens produktionsförmåga

En viktig komponent i ett hållbart skogsbruk är skogsmarkens långsiktiga produktionsförmåga som ska tas tillvara och förvaltas vid skogsbruksåtgärder. Produktionshöjande åtgärder bör övervägas om det bedöms ha positiv påverkan på klimatnyttan. Användning av förädlat föryngringsmaterial och gödsling är exempel på sådana produktionshöjande åtgärder.

- 3.2.1** För att förebygga markkompaktering och säkerställa skogsmarkens produktionsförmåga ska markvårdande åtgärder vidtas vid behov. Exempel på sådana åtgärder är risning av körstråk och användning av markskonare. Alternativt utförs avverkning och terrängtransporter på frusen mark.

3.3 Skogsbruksplan

Det svenska PEFC-systemet bygger på att skogsägaren har en certifieringsanpassad skogsbruksplan. Skogsbruksplanen är ett planeringsunderlag för skogsfastighetens skötsel.

- 3.3.1** För markinnehav om 20 ha produktiv skogsmark eller mer ska en certifieringsanpassad skogsbruksplan i enlighet med Bilaga 1 finnas. En utvärderad och beskriven metod för naturvärdesbedömning ska ligga till grund för målklasserna.
- 3.3.2** För markinnehav mindre än 20 ha produktiv skogsmark ska en karta som redovisar frivilliga avsättningar, registrerade nyckelbiotoper, objekt med naturvärden, formella skydd, fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar registrerade av berörd myndighet finnas.

3.4 Skogsskötsel

3.4.1 Val av skogsskötselsystem

Trakthyggesbruk är det vanligast förekommande och mest utvärderade skogsskötselsystemet i Sverige. Andra skogsskötselsystem, så som hyggesfritt skogsbruk, kan vara relevanta utifrån den enskilde skogsägarens mål och förutsättningar. Dessa metoder ska vara beprövade och syfta till ett aktivt, långsiktigt och hållbart skogsbruk.

3.4.1.1 Andra skötselmetoder, så som hyggesfria skötselmetoder, kan tillämpas under förutsättning att metoderna är ståndortsanpassade och ger förutsättning för långsiktigt brukande, uthållig produktion samt tar hänsyn till skogens natur-, kultur- och sociala värden. Utförda åtgärder ska dokumenteras i skogsbruksplanen. Skogsbruksstandardens krav ska tillämpas även vid brukande med andra skogsskötselsystem än trakthyggesbruk.

3.4.2 Föryngring

För att skapa förutsättningar för en lönsam skogsproduktion ska tillförlitliga föryngringsmetoder användas. Val av plantmaterial ska bygga på forskning och tillgängliga verktyg bör användas för att säkra bra överlevnad och tillväxt i ett framtida klimat.

3.4.2.1 Plant- och frömaterial ska vara lämpliga för ståndorten och ha dokumenterad härkomst.

3.4.2.2 Föryngringsåtgärd ska vara genomförd inom tre år efter föryngringsavverkning. Återväxtkontroll ska utföras senast tre år efter plantering och senast fem år efter sådd eller självföryngring.

3.4.2.3 Markberedning ska vara ståndortsanpassad.

3.4.2.4 Föryngringsmaterial med artfrämmande arvsanlag (genmodifierat föryngringsmaterial, GMO) får inte användas.

3.4.3 Rövning och gallring

Rövning och gallring ska utföras så att vitala skogar med höga produktions- och naturvärden enligt fastställda mål skapas.

3.4.3.1 Rövnings- och gallringsskogar (R1, R2, G1 och G2) ska företrädesvis skötas i enlighet med skogsbruksplan. Åtgärder bör genomföras +/- 5 år från föreslagen tidpunkt. Skäl till avsteg från skogsbruksplan ska kunna anges.

3.4.4 Naturvärdesträd/utvecklingsträd

Samtliga skogsvårdsåtgärder är viktiga för skapandet av framtida naturvärden. Naturvärdesträd är värdefulla för biologisk mångfald och kan bidra till skogens estetiska värden.

PEFC ser positivt på möjligheten att även i produktionsbestånd applicera längre omloppstider t.ex. med syfte att producera speciella virkeskvaliteter, av sociala skäl eller enligt skogsägarens önskemål.

3.4.4.1 Vid gallring och föryngringsavverkning ska alla naturvärdesträd lämnas för att leva, dö, brytas ner och multna. Uppgår det totala antalet naturvärdesträd till mindre än 10 träd i medeltal per hektar vid föryngringsavverkning kompletterar man med utvecklingsträd så att 10 träd i medeltal per hektar alltid lämnas.

I bestånd där det är särskilt svårt att urskilja naturvärdesträd lämnas alla naturvärdesträd av löv och minst 10 naturvärdesträd/utvecklingsträd av barr i medeltal per hektar.

För träd och trädgrupper som uppnått naturvärdesträdsegenskaper i produktionsbestånd men som överhållits för ett specifikt syfte exempelvis för speciella virkeskvaliteter eller sociala värden anges mål och syfte i skogsbruksplanen.

3.4.4.2 Avveckling av en fröträdsställning betraktas i dessa sammanhang som en del av föryngringsavverkningen. Förutsatt att tillräcklig mängd naturvärdesträd och utvecklingsträd är lämnade vid föryngringsavverkningen behöver inte ytterligare utvecklingsträd lämnas när fröträden avverkas.

3.4.4.3 Avverkning av ett naturvärdesträd medges endast:

- om åtgärden gynnar ett annat naturvärdesträd som bedöms ha högre naturvärden
- vid vägbyggnad, risk för skador på människor eller byggnader samt för träd i närheten av luftledningar
- om de riskerar att skada fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar
- om skogsbruksåtgärd försvåras väsentligt.

Det avverkade trädet lämnas som färsk död ved.

Ett naturvärdesträd kan vara döende eller levande. Ett naturvärdesträd ska ha speciella naturvärden och vara avvikande från det bestånd som ska avverkas.

Exempel på naturvärdesträd:

- träd som är avvikande från resterande bestånd och särskilt grova och/eller gamla träd
- grova träd med påtagligt vid och grovgrenig/ platt krona
- grova, tidigare frivuxna, s.k. hagmarksgranar
- grova aspar och alar om de inte förekommer rikligt
- i barrdominerade bestånd förekommande trädformig sälg, rönn, oxel, lönn, lind, hägg, fågelbär eller grov hassel
- enstaka eller mindre grupper av ädla lövträd i det boreala skogslandskapet
- grova enar
- träd med påtagliga öppna brandlyror
- hålträd och träd med risbon
- träd med tydliga kulturspår.

Som naturvärdesträd räknas inte träd som ingår i det normala skötselprogrammet t.ex. fröträd-, skärm- och timmerställningar.

Utvecklingsträd är levande ordinära träd, representativa för beståndet, som sparas för att utvecklas till naturvärdesträd under nästa omloppstid. Som utvecklingsträd väljs de träd med snabbast möjlighet att utveckla naturvärden. Utvecklingsträden sparas med fördel i eller i anslutning till hänsynsytor (tex. lämnade trädgrupper och kantzoner).

3.4.5 Lövträd

Lövträd i skogsbestånden är viktiga både för biologisk mångfald, för kulturmiljö och för skogens estetiska värden. PEFC strävar efter att öka andelen äldre och grövre lövträd samt den lövdominerade arealen.

- 3.4.5.1.1 Där betingelser på fastigheten finns för löv, ska en areal som motsvarar minst 5 % av arealen frisk och fuktig skogsmark brukas så att den utgörs av lövdominerade bestånd. Lövdominerade bestånd på alla markfuktighetsklasser får inräknas. I skogsbruksplanen ska framgå vilka avdelningar som identifierats.

På fastigheter där betingelser för minst 5 % lövdominerade bestånd saknas och där rationell lövskogsskötsel inte kan bedrivas på grund av viltbete, markförhållande, klimatläge, eller står i strid mot skogsvårdslagen ska skogsbruket bedrivas för en ökad virkesvolym löv på fastighetsnivå. Beskrivning av befintlig lövförekomst och målsättning för ökad virkesvolym löv ska beskrivas i skogsbruksplanen.

- 3.4.5.1.2 I bestånd där de naturliga förhållandena medger, ska lövträd värnas vid röjning och gallring så att de utgör minst 10 % av stamantalet fram till sista gallring. Fram till föryngringsavverkning ska minst 20 lövträd i medeltal per hektar finnas. Undantaget är blandbestånd av tall och asp där risken för knäcksjuka ska beaktas.

3.4.6 Död ved

Död ved är en viktig faktor för biologisk mångfald och ofta en bristvara i brukade skogar. En grundläggande ambition för PEFC är därför att öka mängden döda stående träd, lågor, högstubbar m.m. Hänsyn ska tas till den döda vedens biologiska värde som beror på grovlek, nedbrytningsgrad, trädslag och läge.

- 3.4.6.1 Äldre död ved ska värnas vid skogliga åtgärder. Den döda veden ska om möjligt lämnas intakt på ursprunglig plats.

- 3.4.6.2 I produktionsbestånd med stor mängd äldre död ved ska, i medeltal per hektar, minst 20 av de biologiskt mest värdefulla döda träden/lågorna lämnas.

Områden med större mängd död skog, som inte är lämnad av naturhänsynsskäl, får åtgärdas för att möjliggöra anläggning av ny skog enligt kraven i skogsvårdslagstiftningen, men en utökning av hänsynsarealen eller avsättning som NS- eller NO-bestånd bör övervägas.

- 3.4.6.3 Från andra gallring t.o.m. föryngringsavverkning (förutom i bestånd av ädellöv) ska grov död ved bestående av minst tre färska högstubbar, stockar, liggande eller ringbarkade träd skapas i medeltal per hektar. Träd som aktivt skadats i syfte att bli död ved kan också medräknas. Om det redan finns tre stycken färska snöbrott, vindfällen eller liknande i medeltal per hektar inom trakten behöver ytterligare död ved inte tillskapas.
- 3.4.6.4 Avveckling av en fröträdsställning räknas som en del av föryngringsavverkningen. Förutsatt att tillräcklig mängd färsk död ved lämnades vid föryngringsavverkningen behöver inte ytterligare mängder tillskapas när fröträden avverkas.
- 3.4.6.5 Vid föryngringsavverkning i ek- och bokbestånd ska under föryngringsfasen död ved skapas så att, när det gamla beståndet avvecklats, finns minst två döda träd av huvudträdslaget i medeltal per hektar. Av övriga ädellöv ska enstaka färska högstubbar, stockar, liggande eller ringbarkade träd tillskapas under slutdelen av gallringsfasen.
- 3.4.6.6 I samband med avverkning längs stigar/vandringsleder eller där risk för skada på människor eller egendom föreligger ska döda träd som riskerar vindfällning kapas och lämnas i form av högstubbar eller lågor.
- 3.4.6.7 I samband med uttag av avverkningsrester ska hänsyn i form av grova löv- och talltoppar lämnas.
- 3.4.6.8 Avsteg från tillskapande och kvarlämnande av färsk död ved av barrträd får göras
- vid dokumenterad risk för massförökning av skadeinsekter
 - efter större/omfattande härjning, i av Skogsstyrelsen deklarerat bekämpningsområde.

3.4.7 Skog som ska brukas med förstärkt hänsyn

I enskilda bestånd förekommer ibland områden med högre naturvärden än sin omgivning såsom vattendrag, lodytor och rasbranter. Dessa beaktas särskilt vid skogsbruksåtgärder för att värna biologisk mångfald. Skog med naturvärden, som inte prioriterats för avsättning, ska brukas med en hög naturvårdsambition.

3.4.7.1 I skogsbruksplanen angivna riktlinjer för hänsyn till befintliga värden ska följas.

3.4.8 Skogshälsa

Skogsägare ska genom lämpliga skogsskötselåtgärder verka för att skapa vitala skogar genom att förebygga skador på skogen orsakade av faktorer som frost, snö, vind, torka och översvämning. Risken för skador av skadegörare som svamp och insekter ska begränsas genom att tillämpa skogsvårdslagens föreskrifter och allmänna råd.

3.4.8.1 Variation i beståndsålder och trädslag ska eftersträvas på fastighetsnivå.

3.4.8.2 Riskförebyggande åtgärder och aktivt skogsskyddsarbete ska utföras i enlighet med skogsvårdslagstiftningen. Information som bör användas för övervakning av skogshälsa kan t.ex. erhållas från Skogsstyrelsen och SLU.

3.4.9 Främmande trädarter

Med främmande trädarter avses de arter som inte har sitt naturliga utbredningsområde inom Sverige. En del av dessa kan ha fördelar såsom högre tillväxt, fördelaktiga virkesegenskaper, vara bättre anpassade mot skador av vilt eller föränderligt klimat. Vid användande av främmande trädarter ska risker som skogsskadeangrepp, effekter på biologisk mångfald och oönskad självspredning beaktas. Inhemska arter ska alltid övervägas.

3.4.9.1 Förekomst av främmande trädarter ska dokumenteras i skogsbruksplanen.

3.4.9.2 Större skogsägare (skogsinnehav $\geq 5\,000$ ha produktiv skogsmark) ska begränsa användning av främmande trädarter så att den totala arealen bestående av främmande trädarter högst uppgår till 20 % av den produktiva skogsmarksarealen.

3.4.9.3 Skogsägare som innehar främmande trädarter på skogsmarken ska begränsa och ta bort självspredning till befintliga formella och frivilliga avsättningar på egen mark.

3.4.9.4 Större skogsägare ska ha kontrollprogram för självspredning till formella och frivilliga avsättningar. Större skogsägare ska också ta hänsyn på bestånds- och landskapsnivå vid användning av främmande trädarter. Detta ska framgå av skogsbruksplan eller annan dokumentation.

3.4.9.5 Större skogsägare, med markinnehav inom renskötselområdet (3 § rennäringslagen (1971:437)) ska inte anlägga bestånd med främmande trädarter inom för rennäringsen särskilt viktiga platser om inte annat överenskomts i samråd. Platserna ska dokumenteras vid samråden eller genom samebyarnas markanvändningsredovisningar, renbruksplaner eller riksintresseredovisningar för renskötsel.

3.4.10 Dikning

Dikning är ett betydande ingrepp i naturmiljön. För att säkerställa skogsförnyring och en god skogsproduktion kan skyddsdikning respektive underhåll av befintliga diken vara nödvändigt.

3.4.10.1 Markavvattning får inte ske på tidigare odikad mark.

3.4.10.2 Diken på torvmark där dikeseffekten uteblivit, är mycket liten eller där höga naturvärden skadas genom rensning, ska inte underhållas, undantaget om diket avvattnar ett annat dikat område.

3.4.10.3 Skyddsdikning får tillämpas då skogsvårdslagstiftningens förnygringskrav inte kan uppfyllas på annat sätt. I dikade områden, där diken ligger för glest eller är felaktigt grävda, får nya diken anläggas om tillstånd erhålls från Länsstyrelsen.

3.4.10.4 Samråd med Skogsstyrelsen ska genomföras innan rensning/underhåll av diken om åtgärden har tydlig negativ påverkan på sjöar och vattendrag eller har anslutning till områden med höga naturvärden. I samband med dikesrensning ska diken som mynnar direkt ut i vattendrag och sjöar åtgärdas, så att slam i vattnet kan sedimentera innan vattnet når vattendraget.

- 3.4.10.5 Undantag från åtagandet att inte anlägga nya diken medges vid översvämningar, hotande skogsbeståndets livskraft, uppkomna utom skogsägarens egen kontroll. Undantaget gäller dock inte skogar med höga naturvärden och som naturligt och återkommande översvämmas.

3.4.11 Bekämpningsmetoder

PEFC:s målsättning är ett skogsbruk fritt från kemiska bekämpningsmedel.

- 3.4.11.1 Kemiska medel för bekämpning av skadegörare får endast undantagsvis användas när andra lämpliga metoder inte finns att tillgå. Användningen ska ske i enlighet med svenska myndigheters regelverk. Eventuell användning av kemiska bekämpningsmedel ska dokumenteras och kunna motiveras.
- 3.4.11.2 Användning av plantor behandlade med kemiska insekticider eller användning av kemiska insekticider i samband med plantering är inte tillåtet i det PEFC-certifierade skogsbruket.

Not: T.ex. är användning av klorerade kolväten och pesticider av WHO Typ 1A och 1B är förbjuden.

3.5 Vilt

Skogsägare ska verka för att klövviltstammarnas storlek anpassas så att samhällets långsiktiga mål för skogsskötsel och naturvård uppnås. Ett nära samarbete mellan skogsbruk och jägare är en förutsättning för att uppnå målet om en livskraftig viltstam i balans med fodertillgången. Skogsägaren ska ha översiktlig kännedom om hur förvaltningen av det klövvilt som skogsinnehavet är berört av fungerar och hur man som markägare kan samverka i förvaltningen.

3.5.1 Skogsägaren ska vara medveten om utgångspunkterna i svensk viltförvaltning:

- Om samhällets mål avseende skogsskador av klövvilt inte uppnås ska klövviltstammarna anpassas därefter.
- Som underlag för att bedöma om samhällets mål avseende skogsskador av klövvilt uppnåtts ska älgbetesinventering, (ÄBIN) som objektiv och kvalitetssäkrad metod användas.

Vägledning

Klövviltstammarnas storlek kan anses vara väl avvägd när

- rönn, asp, sälg och ek kan bli trädbildande i de delar av landet där de är naturligt förekommande
- det är möjligt att föryngra skogsmarken med lämpligt trädslag
- minst 7 av 10 föryngrade tallstammar är oskadade vid 5 m höjd.

En förutsättning för att nå målen avseende RASE (Rönn, Asp, Sälk, Ek) är att de lämnas/gynnas i tillräcklig omfattning vid ungskogsröjning.

3.6 Skogsbränsle

Uttag av virke och skogsbränslesortiment är en naturlig del av ett aktivt skogsbruk och ska utföras på ett hänsynsfullt sätt så att markens långsiktiga produktionsförmåga bevaras.

3.6.1 Uttag av skogsbränsle ska endast göras på lämpliga marker och då risk för markskador inte föreligger.

3.6.2 I samband med uttag av skogsbränsle ska markägaren t.ex. via forskningsresultat eller Skogsstyrelsen informera sig om behov av och nytta med askåterföring i beståndet eller annan del av fastigheten. Behovet och nyttan kan avse markens produktionsförmåga eller vattenkvaliteten. Då behov och praktiska och ekonomiska förutsättningar för askåterföring finns ska aska återföras på lämplig mark inom fastigheten. Gödsling kan vara en lämplig åtgärd för att upprätthålla markens produktionsförmåga.

3.7 Avsättningar för miljöändamål

3.7.1 Minst 5 % av den produktiva skogsmarken ska avsättas för miljöhänsyn (målklass NO eller NS). Avsättningen ska markeras i en skogsbruksplan. Undantag gäller för markinnehav om mindre än 20 ha produktiv skogsmark där områden som har höga naturvärden saknas.

3.7.2 Minsta sammanhängande areal för avsättning är 0,3 ha. För skogsägare med 5 000 ha eller mer är minsta sammanhängande areal för avsättning 0,5 ha.

3.7.3 Avsättningar är ett sätt för skogsägaren att återställa eller skapa förutsättningar för att binda samman skyddsvärda biotoper där så är lämpligt. Vid urval och avgränsning ska områden prioriteras enligt nedan:

1. Områden med mycket höga naturvärden
2. Områden med höga naturvärden eller områden med stor betydelse för rekreation och friluftsliv
3. Områden med utvecklingsbara naturvärden eller kulturmiljöer.

Vid bedömning av naturvärden ska en utvärderad och beskriven metod användas.

Områden med stor betydelse för rekreation och friluftsliv kan till exempel utgöras av skolskogar eller friluftsområden med hög nyttjandegrad, höga upplevelsekviteter och god tillgänglighet och nåbarhet.

Områden med utvecklingsbara naturvärden kan vara områden som prioriterats i myndigheternas regionala planer eller skogar med strukturer och element som är viktiga för naturvärden, till exempel döda eller döende träd, grova lövträd eller gamla träd.

3.7.4 I områden avsatta för naturvårdsändamål, där skötsel behövs för att bevara eller förstärka naturvärdena, ska åtgärder utföras. Endast åtgärder som syftar till att bevara eller förstärka biologisk mångfald tillåts. I områden avsatta för rekreation och friluftsliv eller kulturmiljö tillåts endast åtgärder som syftar till att bevara eller förstärker sociala värden, naturvärden och/eller kulturmiljövärden.

- 3.7.5 Annan trädbevuxen mark med minst 10 % krontäckning och där bete eller slätter bedrivs i tillräcklig omfattning för att ge goda livsbetingelser åt hävdberoende flora/fauna, får avsättas enligt målklass NS.
- 3.7.6 I den frivilliga avsättningen får det certifierade fastighetsinnehavets del i naturvårdsavsättningar på gemensamhetsmark ingå liksom områden med naturvårdsavtal. Områden som före certifieringen avsatts som naturreservat eller biotopskyddsområden där full ekonomisk kompensation utgått får dock inte ingå.
- 3.7.7 Om staten efter certifieringen önskar göra reservat eller biotopskyddsområde av en frivillig avsättning är markägaren inte skyldig att avsätta motsvarande ny markareal för att nå upp till 5 % under förutsättning att markägaren fortfarande är ägare till den skyddade arealen.
- 3.7.8 Om mer än 10 % av den produktiva skogsmarken avsatts för naturvårdsändamål kan följande lätnader från standarden tillämpas:
- På upp till 5 % av den produktiva skogsmarken behöver standardkraven rörande tillskapande av död ved och lämnande av utvecklingsträd inte tillämpas. Kraven i skogsvårdslagstiftningen gäller dock alltid.
 - Om minst hälften av avsättningen utgörs av lövdominerade bestånd behöver 3.4.5.2 inte följas. I kant- och skyddszoner och hänsynsytor ska dock lövträd värnas.
 - För större skogsägare får bestånd dominerade av främmande trädarter utgöra upp till 25 % av arealen produktiv skogsmark.

Eventuella lätnader ska dokumenteras i skogsbruksplanen.

3.8 Rennäring

- 3.8.1 Samråd inom rennäringens åretruntmarker ska göras i enlighet med skogsvårdslagstiftningen.
- 3.8.2 I områden med bevisad eller sannolik renbetesrätt (i enlighet med SOU 2006:14) ska följande objektsvisa hänsyn tas till rennäringen:
- På lavtyp och lavrik markvegetationstyp ska skonsam markberedning utföras på ett sådant sätt att skogens återväxt tryggas samtidigt som markpåverkan blir så liten som möjligt.
 - I bestånd med viktig hänglavs förekomst ska ståndortsanpassad föryngringsavverkning utföras med sparande av hänglavsrika kantzoner längs vattendrag och myrar samt trädgrupper med hänglav.
 - Skogsgödsling ska inte utföras i bestånd av lavtyp, lavrik typ och torra ristyper med inslag av lav om inte annat överenskommits i samband med samråd enligt §20 och §31 SVL.
 - Bränning ska inte utföras på marker av lav- eller lavrik typ och som är viktiga för rennäringen, om inte annat överenskommits i samband med samråd enligt §20 och §31 SVL.
 - Särskild hänsyn vid avverkning ska tas till flyttleder, uppsamlingsområden och rastbeten så att deras funktion inte onödigtvis försämras.

3.9 Landskapsekologi

Det landskapsekologiska perspektivet är viktigt vid all skoglig planering. På fastigheten kan det vara olika element som bidrar till de landskapsekologiska värdena. Det kan t.ex. handla om naturvårdsavsättningar och kantzoner mot vatten och mot kala eller trädbevuxna impediment. Dessa värden beaktas vid skogliga åtgärder och där så är rimligt, utifrån förutsättningarna på fastigheten och för markägaren, utförs åtgärder för att aktivt förbättra dessa värden.

- 3.9.1 Skogsägare med $\geq 5\,000$ ha sammanhängande produktiv skogsmark ska planera i ett landskapsekologiskt perspektiv, med hänsyn till arrondering och andra lokala förutsättningar.
- 3.9.2 Skogsägare med mindre än 5 000 hektar sammanhängande produktiv skogsmark ska beakta regionala planer för naturvårdsarbete eller motsvarande i samband med skogsbruksplanläggning. Med detta avses att man på fastighetsnivå anpassar hänsynen så att den bidrar till att naturvärden bevaras och vid behov förstärks i det aktuella landskapet t.ex. med avseende på mängden död ved, areal äldre lövrik skog eller areal skog med höga naturvärden.

3.10 Metoder för att skydda mark och vatten

Skogsbruk kan påverka mark och vatten på olika sätt. Uttag av virke och skogsbränsle minskar tillgänglig näring och markskador kan innebära att näringsomsättningen i marken påverkas negativt, att marken kompakteras samt att grund- och ytvatten påverkas genom transport av slam eller lösta näringsämnen och tungmetaller. Avverkning och skogsvård ska kunna utföras under alla tider på året vilket ställer stora krav på planering och utförande. Byggandet av skogsbilvägar bör samordnas över fastighetsgränser då detta är möjligt och inte förläggas direkt intill sjöar, våtmarker, känsliga biotoper, fornlämningar, övriga kulturhistoriska lämningar eller frekvent utnyttjade stigar. Vattenskyddsområden bör skyddas mot nuvarande och framtida risker. Olämpligt användande av kemikalier eller andra skadliga substanser eller olämpliga skogsbruksåtgärder som påverkar vattenkvaliteten negativt ska undvikas.

- 3.10.1 Åtgärder ska planeras med hänsyn till årstid och markens bärighet så att skador på mark och vatten undviks.
- 3.10.2 Vid skogsbruks- och vägbyggnadsplanering ska särskild hänsyn tas till våtmarks- och vattenmiljöer.
- 3.10.3 Nya vägar ska anläggas så att naturliga vattendrags sträckningar bevaras och skador på vattendragen och hinder för migration minimeras. Nya vägdiken ska inte mynna direkt i vattendrag, sjöar eller våtmarker.
- 3.10.4 I samband med upprustning av vägar ska vägtrummor åtgärdas så att de inte utgör vandringshinder.
- 3.10.5 Lämplig metodik och teknik ska användas för att förebygga körskador vid drivning, speciellt där transporter korsar vattendrag.

- 3.10.6 Uppkomna körskador ska åtgärdas när de orsakar ett direkt utflöde av slam och humus i sjö eller vattendrag eller utgör hinder för framkomlighet på frekvent nyttjade vägar, stigar, leder etc. I övriga fall riskerar återställande göra mer skada än nytta.
- 3.10.7 På marker med risk för erosion ska intermittenta markberedningsmetoder användas.
- 3.10.8 Vid avverkning i branta områden ska risk för ras och skred beaktas och utvärderas i relation till möjliga kostnader för riskminimering.

3.11 Kant- och skyddszoner

Kantzoner och skyddszoner är viktiga för biologisk mångfald på såväl skogsmarken som angränsande ägoslag. Kantzoner och skyddszoner är även ett sätt att skapa förutsättningar för att binda samman skyddsvärda biotoper. Olika marker har olika förutsättningar och skyddszonerna ska anpassas efter rådande förhållanden.

- 3.11.1 I kantzoner/bryn och vid sjöar och vattendrag ska lövträd och buskar gynnas för att skapa en skiktad, olikåldrig kantzon.
- 3.11.2 På marker där skyddszon behövs men saknas ska åtgärder vidtas för att så snart som möjligt kunna skapa en funktionell skyddszon vars bredd anpassas efter skyddsobjektet i fråga och de förutsättningar som gäller på platsen.
- 3.11.3 Spårbildning vid kant- och skyddszoner ska undvikas.

3.12 Bränning

Framförallt torra marker har historiskt sett brunnit med jämna mellanrum vilket medfört en särskild flora och fauna. Då dagens skogar sällan brinner är dessa arter sällsynta. Att öka arealen bränd mark är således en viktig naturvårdsåtgärd.

Kraven om bränning tillämpas vid fastighetsinnehav om minst 5 000 ha sammanhängande produktiv skogsmark.

- 3.12.1 Där förutsättningar i terrängen finns, ska under en femårsperiod genomföras naturvårds- och hyggesbränning på motsvarande minst 5 % av föryngringsarealen på torr och frisk mark som är lämplig för bränning.

Undantag medges för regioner där naturliga bränder varit av underordnad betydelse. Hit hör fjällnära skog, västra Västergötland, västra Småland, Bohuslän, Halland, Skåne, södra Blekinge samt Öland och Gotland. Undantag medges också i tätortsnära områden och där det finns angränsade bebyggelse. Bränning ska inte utföras på lavmarker som är viktiga för rennäringen.

- 3.12.2 Naturligt brunnen skog får medräknas.
- 3.12.3 Avverkning och bränning ska planeras utifrån de förutsättningar som finns i beståndet, trakten eller landskapet så att brandgynnade arter främjas, t.ex. genom att humustäcket bränns tillräckligt hårt och att en ansevärd del av träden i beståndet dödas eller skadas.

3.12.4 Markberedning ska normalt inte ske efter bränning och där förutsättningar finns ska naturlig förnygring användas.

3.12.5 Vid bränning som sker i områden som är produktionsklassade (målklass PG/PF) får den faktiskt brända arealen multipliceras med en uppräkningsfaktor enligt nedanstående tabell.

Tabell 1. Uppräkning av bränd areal

Bränning i produktionsklassade områden	Uppräkningsfaktor
Lämnad volym minst 15 % av ursprungsvolym	1,5
Lämnad volym minst 30 % av ursprungsvolym	2

Lämnad volym är naturhänsyn och får inte avlägsnas i ett senare skede.

3.12.6 Vid bränning i områden med målklass NS får den faktiskt brända arealen multipliceras med en uppräkningsfaktor 3.

3.12.7 Beslut om avsättning av bränt eller brandhärjat bestånd som inte redan är avsatt kan fattas efter brand.

3.12.8 Innan bränning påbörjas ska lokala regler för anmälan följas och eventuella tillstånd ha inhämtats. Uppkommen skogsbrand som inte uppfyller kriterierna för begreppet "räddningstjänst" enligt lagen om skydd mot olyckor har skogsägaren själv att ta ansvar för.

3.13 Kulturmiljö

Vid skogsbruksåtgärder på mark med kulturlämningar erhålls vägledning från skogssektorns framtagna målbilder för god miljöhänsyn. Vid fornlämning gäller i första hand Länsstyrelsens meddelande eller beslut. Yttäckande lämningar (fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar) kräver extra planering före åtgärd för att undvika skador och särskild vikt ska läggas vid kommunikation mellan beställare och utförare.

3.13.1 Skogliga åtgärder ska utföras så att fornlämningar och villkorsområden inte skadas och så att skador på övriga kulturhistoriska lämningar minimeras.

3.13.2 I samband med skogsbruksplanläggning och traktplanering ska kända och nyupptäckta fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar markeras i skogsbruksplanen och traktdirektivet. Rutin för uppdatering av information ska finnas.

3.13.3 Särskilda naturvärden som finns i kulturpräglade områden, t.ex. kulturlandskapets träd- och buskarter eller där artsammansättningen bär prägel av tidigare hävd, ska beaktas och gynnas i lämplig omfattning.

3.13.4 Övriga träd som växer direkt i och invid fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar och deras synliga strukturer ska som regel tas bort.

3.13.5 Kulturstubbar ska skapas för att markera fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar om inte detta framgår tydligt på annat sätt.

När det inte är möjligt eller utgör ett faromoment eller inte tillför ett signalvärde att tillskapa kulturstubbar kan lämningen markeras på annat tydligt sätt, exv. med stakkäppar.

4 Sociala krav

Den verksamhet som har betydelse för svensk PEFC-certifiering ska bedrivas så att gällande lagar, svenska kollektivavtal och praxis på arbetsmarknaden efterlevs. PEFC-certifierade skogsägare, avverkningsorganisationer och entreprenörer ska verka för en skoglig värdegemenskap som baseras på:

- Äganderätten och möjligheten att under rimliga villkor äga och bruka skog
- En jämlik och jämställd skogsbransch
- En säker och hälsosam arbetsmiljö
- Rätt kompetens för det arbete som utförs
- Social och kulturell hänsyn
- Levande landsbygd med livskraftiga lokala företag
- Allemansrätten som ger allmänheten möjlighet att besöka naturen
- Goda relationer med omvärlden och andra intressen som verkar i skogen
- Att verksamheten regleras i avtal mellan parter med ömsesidig respekt och ansvarstagande.

4.1 Hänsyn till sociala värden, rekreation och friluftsliv

Skogens sociala värden är all den nytta från skogen som människor får del av; upplevelsevärden, folkhälsa, arbetstillfällen och landsbygdsutveckling. I begreppet ryms också den ekonomiska och historiska utvecklingen av hur skogen bidragit till landets välbefinnande och hur det präglat människors syn på skogen. Skogssektorns målbilder för god miljöhänsyn ger vägledning vid kommunikation och skötsel av skog med betydelse för rekreation och friluftsliv. Målbilderna berör olika typer av områden viktiga för rekreation och friluftsliv. Kommunikation kring åtgärder som kan påverka de sociala värdena är viktigt. Kommunikationen anpassas efter åtgärdens möjliga påverkan, målgrupp och skogsägarens förutsättningar.

Skogsägaren värnar och vårdar allemansrätten och välkomnar allmänheten ut i skogen på det hänsynsfulla sätt allemansrätten beskriver. Allemansrätten ger allmänheten möjlighet att besöka naturen för rekreation och friluftsliv, förutsatt att det inte innebär skada eller olägenhet för skogsägaren.

Skogsägaren har en positiv inställning till lokala frilufts- och idrottsaktiviteter. För ett lyckat samarbete kring sådana aktiviteter krävs en dialog med ett ömsesidigt ansvarstagande.

4.1.1 Områden på fastigheten som har stor betydelse för rekreation och friluftsliv ska identifieras och dokumenteras senast inför åtgärd.

- 4.1.2 I de fall något område enligt 4.1.1 har identifierats ska skogsägaren, eller skogsägarens ombud, utifrån lokala förutsättningar och när situationen så kräver, vidta lämpliga informations- och dialoginsatser innan skogsbruksåtgärder påbörjas.
- Eventuella skyltar eller informationsblad ska vara märkta med kontaktuppgifter. I de fall informationsskyltar/-blad används ska de sättas upp eller delas ut senast 14 dagar innan åtgärd.
 - Vid skogsbruksåtgärder intill skolor, andra publika anläggningar eller intill bostadsområden ska information tillhandahållas eller dialog t.ex. informationsmöte erbjudas.
- 4.1.3 Framkomligheten på väl nyttjade stigar och leder ska bevaras vid skogsbruksåtgärder bl.a. ska ris från avverkning tas bort och markberedning och körskador undvikas. Skadade stigar och leder ska repareras så att ursprunglig framkomlighet återställs.

4.2 Landsbygdsutveckling

Svenska PEFC stödjer principen om bärkraftig landsbygdsutveckling i hela Sverige. Såväl småskaligt som storskaligt skogsbruk liksom turism baserad på natur- och kulturmiljö, är viktiga plattformar för landsbygdsutveckling. Skogsägare samt virkesinköps- och serviceorganisationer ska sträva efter de skogsskötsel- och skogsbruksmetoder samt den försäljning eller förädling av skogens produkter som är mest ändamålsenlig för att behålla och utveckla arbetstillfällen, konkurrenskraft och lönsamhet. Skogsägare och organisationer ska dessutom sträva efter att säkerställa virkesförsäljning, virkesleveranser och servicesystem i hela landet, inklusive glesbygdsområden med långa transportavstånd.

- 4.2.1 Vid upphandling av skogliga tjänster ska lokala entreprenörer inkluderas. Uppdragets storlek bör anpassas så att lokala entreprenadföretag kan delta på marknadsmässiga villkor.
- 4.2.2 Hur övervägandet av anpassningen i 4.2.1 ovan genomförs ska beskrivas i en rutin.

4.3 Skogsbruk och rennärning

Relationerna mellan rennärningen och skogsbruket bygger på ömsesidig respekt för och avvägningar mellan olika behov av markanvändning i norra Sverige. Lokal samverkan och behovsanpassade avvägningar ska eftersträvas för att lokalt finna de mest lämpliga lösningarna. För familjeskogsbruket tjänar tecknade avtal mellan LRF Skogsägarna och Samernas Riksförbund och LRF-policyn "Familjeskogsbruk och renskötsel i samverkan för Norrland" - som utgångspunkt.

Hänsyn ska tas till rennärningen enligt skogsvårdslagens § 13b, 14, 18b, 20 och 31. Vad beträffar samråd ska föreskrifter och allmänna råd enligt skogsvårdslagens § 20 och 31 tillämpas, om inte annat överenskommits utanför renskötselns åretruntmarker. Se vidare Svenska PEFC:s "Policy för balans mellan Skogsbruk och Rennärning", *PEFC SWE 001 PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk i Sverige*, Bilaga C.

4.4 Företagaransvar

Svenska PEFC verkar för ett samarbete med god affärssed mellan affärs- och avtalsparter med ömsesidig respekt och ansvarstagande.

4.4.1 Affärsavtal ska tecknas och signeras mellan beställare och uppdragstagare. Av affärsavtalet ska framgå:

- Omfattning
- Genomförande
- Traktdirektivets leverans till entreprenören
- Avtalstid (kontraktstid, uppsägningstid och förlängning)
- Ersättningsnivåer
- Ansvar (ansvarstid, underrättelseskyldighet)
- Hävning och frånträde.

Uppdragstagare som anlitar underentreprenör ska teckna affärsavtal med denna enligt ovanstående innehållskrav.

4.4.2 Företag ska erlägga lagstadgade avgifter och skatter. Svensk F-skatt och momsregistrering ska redovisas.

4.4.3 När bokslutet ej finns tillgängligt som offentlig handling i Sverige ska det tillhandahållas uppdragsgivare, paraplyorganisation eller certifieringsorganisation på förfrågan.

4.5 Arbetsgivaransvar

PEFC strävar efter livskraftiga företag i skogsnäringen. Medarbetare på alla nivåer är organisationens främsta tillgång. Engagemang och medvetenhet om företagets affärsidé medför att personalens förmåga kan användas för organisationens bästa.

4.5.1 Företag med anställda ska formulera mål och se till att personalen är förtrogen med dessa.

4.5.2 För alla anställda ska anställnings- och arbetsförhållanden följa gällande lagstiftning. Därutöver ska de svenska kollektivavtalens bestämmelser utgöra grund för överenskommelser mellan arbetsgivare och arbetstagare. I de fall arbetstagarparten så kräver ska kollektivavtal tecknas.

4.5.3 Anställningsavtal som informerar arbetstagaren om de villkor som gäller för anställningen ska tecknas skriftligt. Det är arbetsgivarens ansvar att så sker. Avtalets innehåll ska vara i enlighet med lagen om anställningsskydd och gällande svenskt kollektivavtal.

4.5.4 Entreprenör med geografiskt spridd verksamhet där uppdraget medför att tillfälligt boende erbjuds/anvisas, ska säkerställa att de anställda har för årstiden goda levnadsvillkor under uppdragstiden.

Eventuella överenskommelser utöver kollektivavtal, för inställelse, hemresa och resor vid ledigheter ska vara skriftliga. Om den anställda betalar för boende och resor via löneavdrag ska dessa vara rimliga och redovisas i anställningsavtal och lönebesked.

- 4.5.5 Då beställare anlitar entreprenör med geografiskt utspridd verksamhet och uppdraget medför att tillfälligt boende erbjuds/anvisas, ska beställaren försäkra sig om att entreprenören och/eller dennas anställda har för årstiden goda levnadsvillkor under uppdragstiden.

4.6 Försäkringar

PEFC anser att de som är verksamma i skogsbruket ska omfattas av ett grundläggande försäkringsskydd.

- 4.6.1 Den som utför skogligt arbete, som anställd eller företagare med anställda, ska ha försäkringsskydd som omfattar:

- Ansvarsförsäkring
- Arbetsskada
- Sjukdom /livförsäkring
- Tjänstepension
- Premiebefrielse

Vägledning ges av Foras avtalsförsäkringar. Andra försäkringslösningar kan vara aktuella för företagare.

- 4.6.2 Företagare utan anställda ska ha försäkringsskydd som omfattar ansvarsförsäkring och arbetsskada.
- 4.6.3 Den som utför skogligt arbete, som anställd eller företagare, ska inneha svensk skattsedel eller bevis om SINK-skatt och vara anmäld till svenska Försäkringskassan samt inneha bevis som styrker rätten till vårdförmåner i Sverige. Som alternativ till anmälan till Försäkringskassan kan A1-intyg uppvisas. För arbetstagare från 3:e land, som inte har tillgång till vårdförmåner, ska särskild försäkring finnas.
- 4.6.4 Då uppdragsgivare anlitar företag från annat land, åligger det uppdragsgivaren att försäkra sig om att anmälan till Skatteverket och Försäkringskassan görs för arbetsgivaren och dennas anställda. Uppdragsgivaren ska dessutom försäkra sig om att arbetsgivaren och dennas anställda innehar EU-kort eller Försäkringskassans ”intyg om rätt till vårdförmåner i Sverige” och att de är förtrogna med sina rättigheter och förmåner i det svenska socialförsäkringssystemet. Som alternativ till anmälan till Försäkringskassan kan A1-intyg uppvisas. För arbetstagare från 3:e land, som inte har tillgång till vårdförmåner, ska särskild försäkring finnas.
- 4.6.5 Då arbetsgivare anställer arbetstagare från annat land åligger det arbetsgivaren att tillse att anmälan till Skatteverket och Försäkringskassan görs. Arbetsgivaren ska dessutom försäkra sig om att de anställda innehar EU-kort eller Försäkringskassans ”intyg om rätt till vårdförmåner i Sverige” och att de anställda är förtrogna med sina rättigheter och förmåner i det svenska socialförsäkringssystemet. För arbetstagare från 3:e land, som inte har tillgång till vårdförmåner, ska särskild försäkring finnas.

För EU/EES-medborgare görs anmälan till Försäkringskassans på blankett 5456. För vissa intyg enligt 4.6.2 – 4.6.4 krävs kontakter mellan den svenska Försäkringskassan och Försäkringskassan i hemlandet vilket kan innebära en viss handläggningstid.

4.7 Arbetsorganisation

PEFC-certifierade företag strävar efter ständiga förbättringar som gör att de anställda och verksamheten kan utvecklas. Arbetssituationen ska anpassas efter individuella medicinska och ergonomiska förutsättningar.

- 4.7.1 En beskrivning av ansvar och skyldigheter som tydliggör individens roll i företagets organisation ska upprättas.
- 4.7.2 Företaget ska genomföra och dokumentera minst två arbetsplatsträffar per år. Undantag kan göras för företag med tre anställda eller färre, där kravet är en arbetsplatsträff. När företaget har endast en anställd kan medarbetarsamtal ingå.

Riskbedömning och arbetsmiljöfrågor ska ingå i minst en arbetsplatsträff per år.

- 4.7.3 Medarbetarsamtal, som inkluderar behov av kompetensutveckling, ska genomföras minst en gång per år. Arbetsgivaren ska kunna redovisa hur detta görs genom lämplig dokumentation.

4.8 Arbetsmiljö

PEFC-certifierade företag ska verka för god och säker arbetsmiljö inom ramen för lagstiftning och god branschpraxis. Rimlig övergångstid ska tillämpas för åtgärder som kräver större ekonomiska insatser, exempelvis maskinombyggnader och maskinbyte. Arbetsmiljö- och hälsovårdsarbetet ska ha ett förebyggande syfte för att undanröja hälsorisker.

- 4.8.1 Arbetsgivare och arbetstagare ska samverka och bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) där alla anställda i den skogliga verksamheten omfattas.
- 4.8.2 Säkerhets- och nödlägesrutiner ska finnas på arbetsplatsen och upprättas på ett sätt som säkerställer att alla berörda känner till och förstår dem.
- 4.8.3 Tillgång till personalutrymme ska finnas i enlighet med svensk arbetsmiljölagstiftning och tillämpligt kollektivavtal.
- 4.8.4 Det ska finnas en skyddskommitté på arbetsställe där minst 50 arbetstagare regelbundet sysselsätts, annars om arbetstagarna begär det. Lokal överenskommelse kan träffas om att frågorna hanteras i ett organ som även behandlar andra frågor.
- 4.8.5 Skyddsombud ska finnas på företag med fem eller fler anställda. Regionala skyddsombud och/eller företagshälsovården är lämpliga partners i skyddsarbetet.
- 4.8.6 Arbetsgivaren svarar för att den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver finns att tillgå. Med företagshälsovård avses en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering. Företagshälsovården ska särskilt arbeta för att förebygga och undanröja hälsorisker på arbetsplatser samt ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa. Företagshälsovården ska också kunna ge stöd i krishantering.
- 4.8.7 Vid användning av kemikalier ska rutiner finnas som säkerställer att dessa används i enlighet med lagar och förordningar samt tillverkarens instruktioner. Kemikalielista och säkerhetsdatablad ska finnas. Personal ska ha erforderlig kunskap, utbildning och utrustning.

4.9 Jämställdhet och jämlikhet

PEFC vill främja lika rättigheter och möjligheter och motverka varje form av diskriminering så att alla känner sig välkomna i skogsbruket. Förvärvsarbete och föräldraskap ska kunna kombineras.

- 4.9.1 Arbetsgivare och arbetstagare ska samverka för att jämställdhet och jämlikhet i arbetslivet ska uppnås. Arbetet ska baseras på diskrimineringslagen och arbetsgivaren ska kunna redovisa hur detta görs.

4.10 Skoglig kompetens

Personal med god kompetens för de arbeten som utförs är en viktig del av PEFC-standardens tillämpning. För konkretisering av standardens kompetenskrav hänvisas till SYN (Skogsbrukets yrkesnämnd) eller till annan, av PEFC utsedd, branschföreträdare. SYN är ett partssammansatt samarbetsorgan som främjar kompetensförsörjning och kompetensutveckling inom skogsbruket.

Personal som planerar, leder eller utför skogliga arbeten och i sin roll har ett väsentligt inflytande över hur åtgärderna genomförs i skogen ska ha för arbetet erforderlig kompetens i enlighet med standarden. För eventuellt tillkommande yrkeskategorier kan krav på kompetens specificeras av Svenska PEFC i samverkan med SYN eller med annan, av PEFC utsedd, branschföreträdare. Personal som utför skogliga arbeten ska även ha god kunskap om PEFC-standardens.

Kompetens kan erhållas via kurser enligt SYN eller motsvarande. Kurser kan innefatta såväl teoretiska moment (t.ex. webb-kurser) och/eller fältmoment och standardens kompetenskrav kan tillgodoses genom en eller flera delmoment/kurser.

- 4.10.1 Personal, som planerar, leder eller utför skogliga arbeten ska ha för ändamålet adekvat natur- och kulturmiljövårdskompetens i enlighet med SYN eller motsvarande.
- 4.10.2 Personal som planerar, leder eller utför skyddsdikning eller dikesrensning ska ha kompetens i enlighet med SYN eller motsvarande.
- 4.10.3 Personal som planerar, leder eller utför markberedning ska ha kompetens i markberedning/markbehandling i enlighet med SYN eller motsvarande.
- 4.10.4 Personal som ansvarar för planering och/eller målklassning av ett område inför åtgärd ska ha kompetens i skoglig naturvärdesbedömning i enlighet med SYN eller motsvarande.
- 4.10.5 Skogsbruksplanläggare ska ha kompetens i skogsindelning motsvarande skoglig högskoleutbildning, i skoglig naturvärdesbedömning i enlighet med SYN eller motsvarande och enligt de krav planproducenten fastställer.
- 4.10.6 Personal som kör skördare eller skotare ska ha kompetens i effektiva körsätt innefattande:
- minimering av bränsleåtgång
 - minimering av körskador.

- 4.10.7 Vid brister i utbildningsnivå ska under en övergångsperiod tills kompetenskraven är uppfyllda, adekvat ledning och tillsyn tillämpas.
- 4.10.8 För säsongsanställd personal utan skoglig kompetens ska arbetets kvalitet och PEFC-kravens efterlevnad säkerställas genom ledning, tillsyn, utbildning eller på annat sätt.
- 4.10.9 Vid anlitande av skolklasser eller organisationer med ungdomsverksamhet ska den skogliga kompetensen, arbetets kvalitet och PEFC-kravens efterlevnad säkerställas genom ledning och tillsyn av person som uppfyller PEFC:s kompetenskrav för den aktuella skogsbruksåtgärden.
- Villkor för anlitande anges i *PEFC SWE 004 Direktcertifiering och gruppcertifiering*, 3.2.1.7 och 4.4.1.7.
- 4.10.10 Regelbundet återkommande säsongsanställd personal förutom plantörer ska efter tre månader uppfylla tillämpliga kompetenskrav.

4.11 Kompetensutveckling

Systematisk kompetensutveckling ska ingå som en viktig del i det certifierade företags personalpolitik.

Kompetensutveckling kan erhållas via kurser enligt SYN eller motsvarande och ska ske med specificerade intervall eller via löpande utbildningstillfällen med motsvarande innehåll under perioden.

Kompetensutvecklingen ska fokusera på uppdateringar och nyheter men även lyfta ämnen där utvecklingsområden identifierats, lokalt eller generellt, t.ex. via en samlad bedömning av revisioner eller på annat sätt.

- 4.11.1 All personals utbildningsbehov ska identifieras genom dialog med de anställda.
- 4.11.2 Kompetens i natur- och kulturmiljövård ska uppdateras minst var femte år i enlighet med SYN eller motsvarande.
- 4.11.3 Kompetens i skyddsdikning/dikesrensning ska uppdateras minst var femte år i enlighet med SYN eller motsvarande.
- 4.11.4 Kompetens i markberedning/markbehandling ska uppdateras minst var femte år i enlighet med SYN eller motsvarande.
- 4.11.5 Kompetens i skogsbruksplanläggning ska uppdateras minst vart femte år i enlighet med SYN eller motsvarande.
- 4.11.6 Kompetens i naturvärdesbedömning ska uppdateras minst var femte år i enlighet med SYN eller motsvarande.
- 4.11.7 Genomförda utbildningar ska dokumenteras.

4.12 Familjeföretag

I familjeföretag på egen fastighet (utan externa anställda) eller i samverkan mellan enskilda markägare på någon av markägarnas fastigheter, behöver kraven i 4.5.1-4.5.3 och 4.6-4.11 (utöver lagkrav) inte tillämpas.

4.12.1 Utförare av skogsbruksåtgärder ska ha god kännedom om tillämpliga PEFC-krav.

4.12.2 Självverksamma skogsägare ska för sågkedjesmörjning uppfylla 4.7.3 i *PEFC SWE 003 Entreprenörsstandard*. Undantag kan ges för motormanuella redskap som används endast ett fåtal dagar per år.

Bilaga 1. PEFC-anpassad skogsbruksplan

NOT: För befintliga certifierade skogsägare med giltiga planer tillämpas dessa krav då planen ska förnyas.

En skogsbruksplan ska innehålla en beskrivning av fastigheten som helhet. Varje avdelning ska tilldelas en målklass som anger det långsiktiga skötselmålet. Av skogsbruksplanen ska fastighetens avsättningar för natur- och/eller social hänsyn framgå.

Skogsägarens mål för skogsinnehavet ska beaktas i skogsbruksplanen. Vid upprättande av skogsbruksplanen ska hänsyn tas till regionala mål för hantering av naturhänsyn och/eller ett landskapsekologiskt perspektiv.

En certifierad skogsägare ska senast 2 år efter certifieringstillfället för paraplyorganisationen alternativt certifieringsorganisationen uppvisa godkänd skogsbruksplan som omfattar hela fastighetsinnehavet med enhetligt ägande. Vid förändring i fastighetsinnehav med enhetligt ägande ska skogsägaren senast inom 2 år ha reviderat planen till ny omfattning.

Vid upprättande av skogsbruksplan ska målklassning bygga på naturvärdesbedömning i fält. Skogsbruksplanen ska tas fram med beaktande av ett landskapsekologiskt perspektiv. Den information som finns i planen ska vara kvalitetssäkrad.

En skogsbruksplan kan vara giltig över tid, om den kontinuerligt uppdateras med aktuell information avseende t.ex. beståndsdata, fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar.

Väsentligt förändrade förutsättningar (t.ex. storm, brand, insektsangrepp, förändrade naturvärden) och/eller väsentligt ändrad skötsel kräver en ny bedömning i fält för att skogsbruksplanen ska anses som giltig. Vid större tillköp eller avstyckningar av skogsmark kan ny prioritering av naturvårdsavsättningar krävas. Förändrade krav i PEFC-standardens som rör skogsbruksplanen ska införas i planen vid närmaste planuppdatering, senast 10 år efter standardens ikraftträdande.

En skogsbruksplan som inte kontinuerligt uppdateras är inte aktuell om 10 år passerat och uppdatering inte är gjord. För fastigheter med medelbonitet under 2,5 m³sk/ha och år, gäller 15 år.

Krav på allmänna uppgifter i skogsbruksplanen

1. Planproducent
2. Skogsägarens målsättning för skogsbruket
3. Uppgifter om vilka fastigheter som ingår i planen
4. Tidpunkt för inventeringstillfället
5. Fastighetskommentarer med uppgifter om fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar, registrerade nyckelbiotoper, områden med formellt skydd och vattenskyddsområden
6. Karta med:
 - a. fastighets- och ägoslagsgränser
 - b. målklasser
7. Arealfördelning på ägoslagsklasser
8. Trädbevuxna impediment kan särredovisas
9. Åldersfördelning
10. Trädslagsfördelning
11. Sammanställning av andelen produktiv skogsmarksareal som utgörs av:
 - a. frisk och fuktig och mark

b. befintliga och framtida lövdominerade bestånd eller:

I de fall betingelser för 5 % lövdominerade bestånd saknas ska befintlig lövförekomst och målsättning för ökad virkesvolym löv beskrivas.

12. Sammanställning av målklasser
13. Tillväxt och föreslagen avverkningsnivå.

Beståndsvisa uppgifter i skogsbruksplanen

Beståndsuppgifterna ska anpassas efter den valda brukningsmetodens förutsättningar. Vid alternativa brukningsmetoder kan andra parametrar vara relevanta.

1. Areal
2. Ålder
3. Målklass
4. Trädslagsfördelning
5. Ståndortsindex
6. Huggningsklass
7. Volym
8. Markfuktighetsklass
9. Åtgärdsförslag
10. Uppgifter om åtgärder för att bevara eller skapa lövdominans i identifierade bestånd
11. För bestånd med målklass NO, NS och K/PF:
 - a. orsak till vald målklass
 - b. åtgärder för att bevara och förstärka befintliga värden
12. Uppgifter om fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar
13. Områden med särskild vikt för friluftsliv och rekreation.

Bilaga 2. Anvisningar för traktdirektiv

Traktdirektivet ska innehålla all information som är nödvändig för att utföra åtgärden enligt PEFC-kraven, övriga tillämpliga krav och aktuella avtal. Väsentlig kartinformation ska finnas utmärkt på direktivets karta. Traktdirektivet ska tillställas uppdragstagaren i så god tid att denna kan planera och utföra avtalade åtgärder inom överenskommen tid. Traktdirektivets information kan förmedlas via olika media eller tekniker.

Nedanstående punkter (relevanta för åtgärden) ska finnas med eller säkerställas enligt avtalad rutin med uppdragstagare:

1. Larmkoordinater
2. Uppgift om PEFC-certifiering
3. Kontaktuppgifter till uppdragsgivaren och skogsägaren
4. Karta över aktuellt område
5. Planerad natur- och kulturmiljöhänsyn
6. Planerade basvägar och avlägg
7. Kända ledningar (vatten, fiber, tele, el)
8. Anvisning för vattenöverfart
9. Områdets målklass
10. Kända natur- och kulturvärden i eller nära arbetsområdet som kan påverkas av verksamheten.

Vid hänvisning till arbetsinstruktioner ska dessa finnas tillgängliga.